

Bart Deygers
Universiteit Gent
Contact: Bart.deygers@ugent.be

De ene A2 is de andere niet. Een vergelijking van taalvaardigheidsniveaus in het Vlaamse NT2-onderwijs

1. Inleiding

“We verwachten dat de inburgeraar op het einde van het traject het taalniveau A2 behaalt”, stelt de Vlaamse regering in haar Regeringsverklaring. Daarmee volgt de Vlaamse regering de Europese trend: voor een tijdelijke of permanente verblijfsvergunning is A2 het meest gevraagde niveau. Maar kunnen we verwachten dat alle volwassen NT2-leerders na een A2-taalcursus dezelfde drempel halen?

2. Doel en opzet van het onderzoek

In Vlaanderen en Nederland is een grote groep niet-Europese migranten lager opgeleid (OECD 2018). Vaak worden de verschillen in opleidingsniveau gecompenseerd door meer uren te voorzien voor lager opgeleide NT2-leerders. Dat is een goede zaak, want lager opgeleide taalleerders hebben zeker nood aan meer contacturen (Schellekens 2011). Meer uren alleen leiden echter niet noodzakelijk tot meer leerwinst (Condelli & Spruck 2006). Er moet immers ook een goede en aangepaste pedagogische aanpak gehanteerd worden, maar door een gebrek aan onderzoek is de kennis op dat vlak beperkt (Windisch 2015). Alleszins is het gevaarlijk om te veronderstellen dat bevindingen die opgaan voor hoger opgeleide leerders veralgemeend kunnen worden naar lager opgeleide leerders.

Dit onderzoek gaat na of leerders met een sterk verschillende onderwijsachtergrond aan het einde van NT2-trajecten met verschillende lengte allemaal het A2-niveau bereiken. Om een antwoord te vinden op deze centrale vraag bekijken we hoe leerders uit verschillende NT2-trajecten op het einde van een A1 en A2-cursus presteren op dezelfde schrijftoets. Aan het onderzoek namen 1.056 kandidaten deel. Die kandidaten volgden les in trage (240 + 240 uren om A1 en vervolgens A2 te bereiken), standaard (120 + 120u) of snelle (60 + 60u) NT2-trajecten. Leerders in trage trajecten hebben doorgaans een eerder beperkte achtergrond in georganiseerd onderwijs, terwijl leerders in standaard trajecten een ruimere onderwijsachtergrond hebben. Mensen die het snelle traject volgen, zijn vaak hoger opgeleid of hebben de ambitie om Neder-

landstalig hoger onderwijs te volgen. Tabel 1 geeft de verdeling van deelnemers aan dit onderzoek weer.

Traject	Niveau	
	A1	A2
Traag	$n = 280$	$n = 212$
Standaard	$n = 143$	$n = 173$
Snel	$n = 172$	$n = 270$

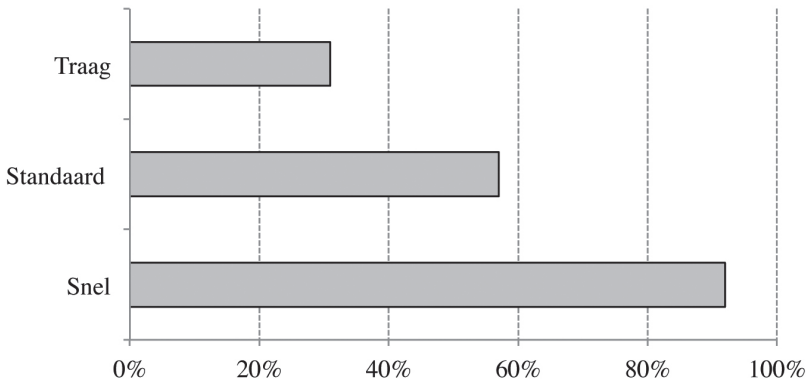
Tabel 1 – Aantal deelnemers per traject en per niveau.

Alle deelnemers legden dezelfde A2-schrijftoets af op het einde van het A1- en A2-niveau. Die toets bestond uit een selectie van taken uit de gestandaardiseerde schrijftoets die door de Vlaamse regering gebruikt wordt in het kader van de inburgering. De prestaties werden dubbel beoordeeld door getrainde beoordelaars die op een zeer gelijkaardige manier scoorden. Met 85% was de interbeoordelaarsovereenkomst hoog.

Doel van dit onderzoek was niet louter bekijken *of* leerders in verschillende trajecten anders scoren, maar ook *hoe* ze verschillen. Daarom werden de schrijfpredaties van 385 deelnemers met elkaar vergeleken aan de hand van zestien indicatoren van syntactische en lexicale complexiteit, correctheid en vloeiendheid. Deze werden gecodeerd door getrainde beoordelaars en ook hier was de overeenkomst tussen beoordelaars hoog ($ICC \mu = .91, p < .000$).

3. Resultaten

Beleidsmakers gaan uit van de veronderstelling dat NT2-leerders aan het einde van de verschillende A2-trajecten een vergelijkbaar taalniveau halen. De resultaten van dit onderzoek tonen echter aan dat de slaagkans significant en sterk verschilt van traject tot traject. Een A2-cursist uit het snelle traject heeft 92% kans om te slagen op de A2-schrijftest. Bij de kandidaten uit standaard en trage trajecten ligt die slaagkans met respectievelijk 57% en 31% een stuk lager. Het gevolgde NT2-traject blijkt trouwens de beste voorspeller van slaagkans te zijn, ook na controle voor leeftijd en moedertaal. Dat impliceert dat langere trajecten niet voldoende in staat zijn om bepaalde variabelen te compenseren die taalleren bij lager opgeleide cursisten bemoeilijken.

Figuur 1 – Slaagkans na A2-niveau.

Verschillende trajecten, verschillende taalgroei

Tussen het einde van het A1-niveau en het einde van het A2-niveau maken de kandidaten uit het snelle traject substantieel meer winst dan kandidaten uit de andere trajecten. Het is tekenend dat de slaagkans van deelnemers in standaard en trage trajecten niet significant hoger ligt aan het einde van het A1-traject dan aan het einde van het A2-traject. Bij deelnemers aan het snelle traject zien we wel een significante stijging in slaagkansen.

Sterk verschillende taalprofielen

De verschillen tussen de trajecten worden niet alleen duidelijk uit de toetsscores, maar ook uit de analyse van de schrijfproducten. In het trage traject is er op geen enkele van de zestien indicatoren vooruitgang geboekt tussen het A1 en het A2-niveau. Cursisten in het trage traject schrijven na het A2-niveau dus niet complexer, correcter of vlotter dan na het A1-traject. In het standaardtraject is er een beperkte groei voor correctheid vast te stellen. Cursisten in het standaardtraject schrijven na het A2-niveau dus niet significant sneller of complexer dan na het A1-niveau, maar ze maken wel minder fouten. Cursisten in het snelle traject, daarentegen, boeken sterke vooruitgang op het vlak van syntactische complexiteit. Hun zinnen worden grammaticaal beduidend complexer tussen de A1- en de A2-cursus, terwijl die complexiteit eerder gelijk blijft bij leerders uit het standaard en het trage traject. Er is bij cursisten uit snelle trajecten ook een lichte vooruitgang op het vlak van vormcorrectheid tussen het A1- en het A2-cursusniveau. Een kwalitatieve analyse van de schrijfproducten toont bovendien aan dat cursisten uit verschillende trajecttypes andere fouten maken. Cursisten uit het snelle traject maken fouten die het gevolg zijn van de complexere structuren die ze hanteren – structuren (bv. ‘inversie’, ‘onderschikking’, enz.) die nauwelijks voorkomen bij hun collega-taalleerders uit standaard en trage trajecten.

4. Conclusie

De veronderstelling dat verschillende NT2-trajecten tot hetzelfde niveau leiden, blijkt door dit onderzoek ontkracht. Ondanks het feit dat snelle, standaard en trage NT2-trajecten in naam allemaal naar het A2-niveau toe leiden, bestaan er grote verschillen in taalbeheersing. Er is geen bewijs gevonden voor de aanname dat langere trajecten een eventuele ongelijkheid tussen cursisten kunnen compenseren. De veronderstelling dat A2-leerders uit trage, standaard en snelle trajecten evenveel slaagkansen hebben op de toets, blijkt dus allerminst te kloppen. Sterker nog: er blijkt een Mattheüs-effect te spelen, waarbij de taalgroei van hoger opgeleide leerders in snelle trajecten sneller, steiler en anders verloopt dan bij leerders in andere trajecten.

Referenties

- Condelli, L & H. Spruck (2006). 'Instruction, language and literacy: What works study for Adult ESL literacy students'. In: L. Condelli (red.). *LOT Occasional Series*. Utrecht: LOT, Netherlands Graduate School of Linguistics, p. 111-133.
- OECD (2018). 'International Migration Outlook 2018'. Online raadpleegbaar op: https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2018_migr_outlook-2018-en.
- Schellekens, P. (2011). *Teaching and testing the language skills of first and second language speakers*. Cambridge: Cambridge ESOL.
- Windisch, H. (2015). *Adults with low literacy and numeracy skills: A literature review on policy intervention*. Paris: OECD Publishing.

Meer weten?

Wie de originele studies wil lezen waarop deze bijdrage gebaseerd is, kan terecht in:

- Deygers, B. (2020). "Elicited imitation: a test for all learners? Examining the EI performance of learners with diverging educational backgrounds". In: *Studies in Second Language Acquisition*, 42 (5), p. 933–957.
- Deygers, B. & M. Vanbuel (2021, in druk). "Gauging the Impact of Literacy and Educational Background on Receptive Vocabulary Test Scores". In: *Language Testing*.
- Deygers, B., M. Vanbuel & U. Knoch (in review). "Can L2 course duration compensate for the impact of demographic and educational background variables on second language writing development?". In: *System*.